

svibanj, 2006.

Grad Zagreb, Gradski ured za zdravstvo,
rad, socijalnu zaštitu i branitelje

**DA JE HEPATITIS C
OVAKO RAZORIO VAŠE
LICE, A NE JETRU, NEŠTO
BISTE PODUZELI.**

PODUZMITE I SAD!

Nazovite, razgovarajte s Vašim liječnikom, testirajte se:

Ostavite Hepatitis C iza sebe!

brošura dostupna na www.zagreb.hr

**TESTIRAJ SE
besplatno**

Večernji list

Medijski pokrovitelji:

ŠTO JE HEPATITIS C?

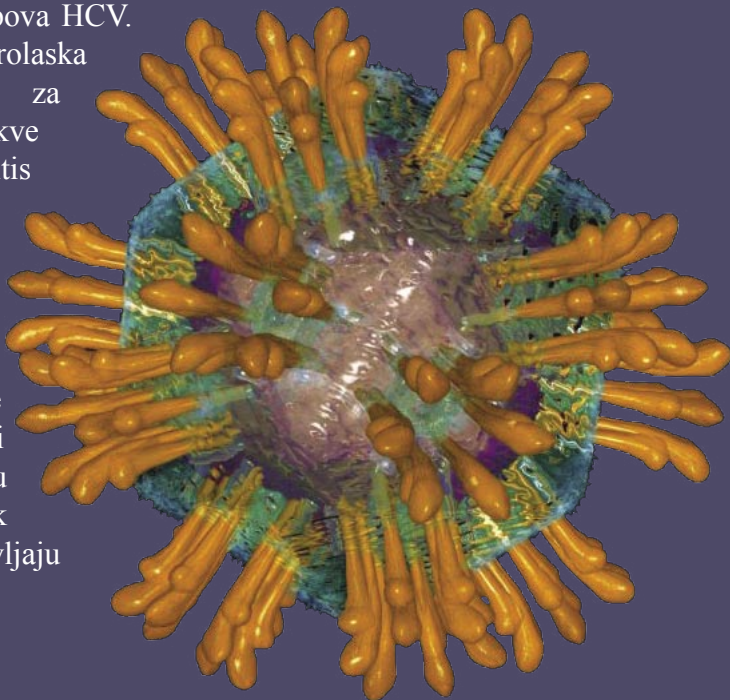
Hepatitis C je ozbiljna virusna bolest koja prvenstveno napada i oštećuje jetru. Virusi koji uzrokuju upalnu promjenu jetre nazivaju se hepatotropnim virusima. Toj skupini pripadaju hepatitis A, hepatitis B, hepatitis D, hepatitis E i hepatitis G virus. Svi se ovi hepatitisi razlikuju po putovima prijenosa, dužini inkubacije, težini bolesti, simptomima, komplikacijama, mogućnostima prelaska u kronični hepatitis uz razvoj teških komplikacija kao što su ciroza jetre i karcinom jetre. Upravo hepatitis C najčešće prelazi u

kronični oblik s mogućnošću razvoja ciroze jetre i karcinoma jetre.

HEPATITI C – VIROLOGIJA

Hepatitis C virus (HCV) je malen, 30-60 nm u promjeru, jednolančani RNA virus. Poznato je šest različitih genotipova koji se označavaju brojevima od 1 do 6 i više subtipova HCV.

Virus se prilikom prolaska kroz krvotok veže za jetreno tkivo. Zbog takve različitosti među hepatitis C virusima, ne postoji cjepivo protiv ove bolesti. Određivanje kojem genotipu HCV pripada bitno je zbog određivanja duljine liječenja. U Republici Hrvatskoj prevladavaju genotipovi 1 i 3, dok se drugi genotipovi javljaju daleko rjeđe.

Prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) broj osoba u svijetu zaraženih hepatitisom C kreće se od 170 do 200 milijuna, odnosno 3% svjetske populacije. Iz ovih je podatka jasno da je hepatitis C jedan od glavnih javnozdravstvenih problema, a predviđanja Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) su kako će na jednog oboljelog od HIV-a statistički uskoro doći čak četvero zaraženih hepatitisom C.

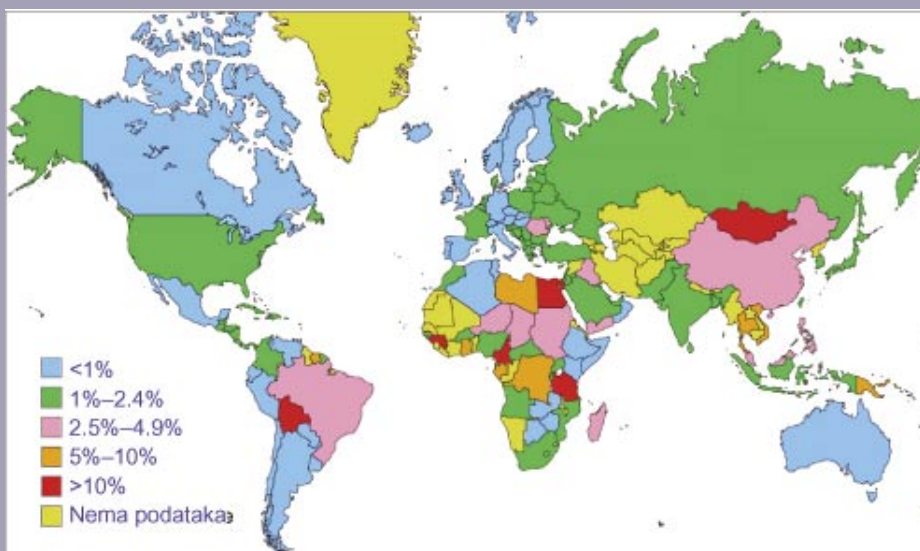
Na osnovi epidemiološke studije procjenjuje se da je u Hrvatskoj 60.000 nositelja virusa hepatitisa C, odnosno da je 1,3 % populacije zaraženo tim virusom.

Procjenjuje se da u Gradu Zagrebu ima više od 10.000 osoba zaraženih virusom hepatitisa C. Zbog niske stope testiranja u Zagrebu se godišnje otkrije tek na desetke osoba zaraženih hepatitisom C, dok se godišnje liječi samo 40-50 bolesnika. Ako se ništa ne poduzme, negativni trend će se nastaviti i može se očekivati da će broj zaraženih osoba, kao i onih koji će razviti teške komplikacije bolesti, značajno rasti.

Infekcija hepatitis C virusom odgovorna je za 20% akutnih hepatitisa, 89% kroničnih hepatitisa, 40% ciroza jetre, 70% hepatocelularnih karcinoma i 30% transplantacija jetre. Hepatitis C odgovoran je za 400.000 smrti godišnje u svijetu.

Virus hepatitisa C identificiran je tek 1989. godine, nakon čega je započelo njegovo medicinsko ispitivanje, a potom su utvrđeni i načini liječenja ove opasne bolesti koju znanstvenici i liječnici često nazivaju „bombom s odgođenim djelovanjem“.

Hepatitis C zaraza: Postotak zaraženih ljudi u svijetu

KAKO SE HEPATITIS C PRENOSI?

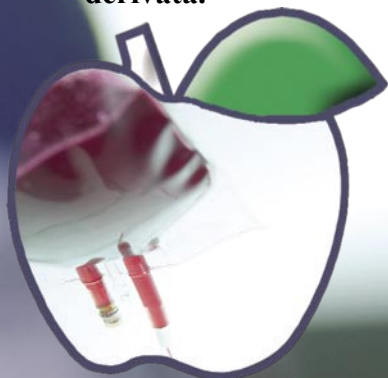
Hepatitis C je bolest koja se prenosi putem zaražene krvi. Do uvođenja obaveznog testiranja dobrovoljnih davatelja krvi (u Republici Hrvatskoj je to od 1993.), transfuzije krvi i krvnih derivata bile su glavni put prijenosa hepatitisa C, čak 85% slučajeva, koji se tada i nazivao „posttransfuzijski hepatitis“. Danas je glavni put prijenosa intravensko korištenje droga, upotreba zajedničkih šprica i igala – kod kojih rizik od infekcije iznosi i do 90%, te korištenje inficiranog pribora prilikom tetovaža i piercinga. Prijenos HCV spolnim odnosom, te tijekom poroda sa zaražene majke na dijete (perinatalni put) je rjeđi i rizik prijenosa iznosi oko 5%, a ovisi o stupnju viremije majke. U oko čak 20% zaraženih osoba ne može se sa sigurnošću utvrditi put prijenosa.

Osobe u slijedećim kategorijama pod povećanim su rizikom da su zaražene hepatitisom C:

Zdravstveni djelatnici koji dolaze u dodir s krvi i krvnim pripravcima.

Bolesnici koji su primali transfuziju prije 1993. godine, kada se uvodi obvezno testiranje svih krvnih derivata.

Osobe koje zbog karaktera osnovne bolesti moraju često primati derivate krvi, na primjer hemofiličari, bolesnici s transplantiranim organima, hemodijalizirani bolesnici, te bolesnici s malignim bolestima na kemoterapiji.

**Ovisnici o drogama koji zajednički koriste
injekcijske igle i šprice
(čak i jednokratno pred više godina).**

**Osobe rizičnog
seksualnog ponašanja.**

**Osobe čije su tetovaže,
body-piercing
izvršeni nesterilnim
priborom.**

HEPATITIS C, OTKRIJ, SPRIJEČI, IZLIJEČI

HEPATITIS C – SIMPTOMI

Inkubacija, vrijeme od ulaska virusa do pojave znakova bolesti, za hepatitis C iznosi od 15 do 50 dana, prosječno 6 tjedana. U inicijalnom kontaktu s virusom C hepatitisa može se registrirati samo blaga bolest slična gripi, no najčešće bez ikakvih simptoma.

Akutni hepatitis C se rijetko dijagnosticira, jer najuočljiviji simptom bolesti – žutilo kože, često izostaje. U samo 25-30% inficiranih HCV-om javljaju se simptomi bolesti, koji su nespecifični i po njima se ne može zaključiti da se radi o hepatitisu. Zbog netipičnih znakova bolesti, najveći broj oboljelih otkrije se slučajno, tijekom obrade nekih drugih bolesti, kod sistematskih pregleda, pri čemu je bolest već uzela maha i u fazi je kroničnog hepatitisa.

O kroničnom hepatitisu govorimo kada upala jetre traje duže od šest mjeseci, a praćena je sljedećim simptomima: gubitkom apetita, mučninom, povraćanjem, bolovima u trbuhu, groznicom, bolovima u zglobovima, iscrpljenošću i osjećajem stalnog umora.

Hepatitis C u 75-85% slučajeva prelazi u kronični oblik karakteriziran trajnim oštećenjem jetre. Smatra se da zaraza s HCV uzrokuje 50-70% slučajeva svih zloćudnih bolesti jetre. Kako bi se ove teške i često fatalne komplikacije izbjegle ili barem značajno odgodile, neophodno je potrebno provesti liječenje po postavljanju dijagnoze bolesti.

Najčešći simptomi su:

- umor, mučnina, malaksalost,**
- bolovi u gornjem dijelu trbuha,**
- povraćanje, gubitak apetita,**
- povišena tjelesna temperatura.**

Laboratorijski pregledi krvi najčešći su načini za provjeru stanja jetre.

Postoji nekoliko vrsta testova kojima se dijagnosticira hepatitis C:

1. Anti HCV test (otkrivanje antitijela)

- Antitijela proizvodi naš organizam da bi se obranio od nečeg štetnog, kao što je virus. Postoje testovi za otkrivanje HCV antitijela u našoj krvi. Ako su antitijela nađena, to obično znači da imate ili ste imali hepatitis C. Ova vrsta pretrage krvi ne može utvrditi je li virus trenutno aktivan u tijelu.

2. PCR test (otkrivanje virusa)

- Ovaj test ispituje prisutnost hepatitis C virusa u krvi. Ako je HCV pronađen, to znači da sigurno imate hepatitis C.

3. Testovi za određivanje genotipova

- Određivanje i poznavanje genotipa hepatitis C virusa pomaže liječnicima u određivanju duljine liječenja, kao i procjeni mogućnosti uspješnog izlječenja.

4. Testovi funkcije jetre

- Na temelju porasta dva enzima u krvi AST i ALT za pretpostaviti je da je u tijeku upala jetre. Primjer ovakvog laboratorijskog testa je alanin aminotransferaza test (ALT). Povećanje razine ALT u krvi iznad normale može značiti da je oštećivanje jetre u tijeku. ALT test može prepoznati oštećenje jetre, ali to oštećenje može i ne mora biti uzrokovano hepatitis C virusom. Nažalost, u nekih bolesnika s hepatitisom C razina ALT može biti normalna.

5. Ultrazvuk jetre

- UZV jetre pokazat će nam postoje li promjene jetre koje bi mogle ukazivati na razvoj karcinoma jetre.

HEPATITIS C – TKO SE TREBA TESTIRATI?

- Intravenski korisnici droga,
- Primatelji transfuzija krvi i krvnih derivata prije 1993. godine,
- Bolesnici na hemodijalizi,
- Djeca majki zaraženih HCV-om,
- Osobe rizičnog seksualnog ponašanja,
- Osobe sa simptomima i znacima bolesti jetre.

HEPATITIS C – KAKO GA OTKRITI – UPITNIK

Uz pomoć ovog upitnika možete testirati Vaš osobni rizik za bolest jetre. Ukoliko odgovorite barem na tri pitanja sa „DA“, možete, radi Vaše sigurnosti jednostavnom provjerom uzorka krvi provjeriti funkciju jetre.

	DA	NE
Stalni umor, smanjena radna sposobnost		
Smetnje u gornjem dijelu trbuha		
Česti bolovi u mišićima i zglobovima		
Gubitak apetita/promjena tjelesne težine		
Preboljela žutica u prošlosti		
Primili ste transfuziju krvi ili pripravak od krvi prije 1993. godine		
Medicinski zahvati (operacije, zubne operacije)		
Tetovaže ili piercing		
Ozljede nanesene ubodom igle		
Poznato Vam je oboljenje jetre u obitelji		
Intravensko korištenje droge (putem igle), čak i jednokratno		

*odgovorite čak i ako je to bilo prije mnogo vremena

HEPATITIS C – KAKO SE BORITI PROTIV ŠIRENJA ZARAZE

Cjepivo protiv HCV-a ne postoji, ali je rizik zaraze moguće svesti na manju razinu:

- Prati ruke prije i poslije uporabe injekcije.
- Ne upotrebljavati zajedničke **injekcijske igle** niti šprice, kao ni drugi pribor.
- Izbjegavati dodir s krvlju drugih osoba bez odgovarajuće zaštite (**nepropusne rukavice**)
- Ne posuđivati osobne stvari kao što su **četkica za zube, žileti, rašpica i škariće za nokte**.
- Ne izlagati se riziku uboda nesterilnim iglama (intravenozno drogiranje, **tetoviranje, piercing, bušenje uški** i sl.)
- Izbjegavati **rizične seksualne odnose**.

HEPATITIS C, OTKRIJ, SPRIJEČI, IZLIJEČI

HEPATITIS C – LIJEČENJE

Za razliku od prije nekoliko godina, danas postoji vrlo učinkovita terapija za liječenje koja, ovisno o genotipu može imati uspješnost i preko 80 posto. Kombinirana terapija, kojoj je u osnovi pegilirani interferon i ribavirin, postala je standard liječenja hepatitisa C u svijetu i Hrvatskoj. Liječenje je usmjereno na sprječavanje razvoja po život opasnih komplikacija kao što su ciroza jetre i karcinom jetre. Pegilirani interferon daje se u obliku injekcije 1 puta tjedno, a ribavirin u obliku tableta koje se uzimaju svaki dan. Uobičajeno liječenje hepatitisa C traje od 24 do 48 tjedana, a ovisno je u prvom redu o genotipu virusa, te odgovoru pacijenta na terapiju. Uspjeh terapije utvrđuje se ponovnim krvnim testovima. Bolesnici, koji nakon provedene terapije nemaju virus u krvi, a transaminaze (AST,ALT) su normalne, moraju se pratiti svakih 6 mjeseci. Uspješnost liječenja postiže se u preko 50% bolesnika s genotipom 1, a čak u 80% s genotipom 2 i 3 liječenih kombiniranom terapijom.

HEPATITIS C – PREPORUKE ZA ZDRAVIJI ŽIVOT

- Izbjegavati alkoholna pića jer alkohol ubrzava razvoj ciroze jetre.
- Jestu zdravu hranu.
- Održavati optimalnu tjelesnu težinu.
- Održavati higijenske navike.
- Slobodno vrijeme koristiti za relaksaciju i rekreaciju.
- Dovoljno dugo se odmarati.
- Kontrolirati redovito zdravstveno stanje.

S obzirom da je hepatitis C ozbiljan javnozdravstveni problem nadamo se da će Vam ova informativno-edukativna brošura ponuditi odgovore na sva pitanja vezana uz hepatitis C – „tihog ubojicu“. Neznanje, nedostatak novca, marginalizacija problema i bolesti, neprihvatanje dijagnoze, neshvaćanje ozbiljnosti bolesti, needuciranost ograničava oboljele u postizanju kvalitete življenja. Stoga je daleko učinkovitije i isplativije otkriti i liječiti bolest nego liječiti njezine posljedice.

EDUKATIVNO - INFORMATIVNA KAMPANJA

Grad Zagreb, Gradski ured za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje i Zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba zajedno s Hrvatskom udrugom oboljelih od hepatitisa «Hepatos» provode informativno edukativnu kampanju i **besplatno testiranje**, s ciljem upoznavanja javnosti s ovom opakom bolesti, načinima zaštite i njenog ranog otkrivanja. Spriječimo širenje i razvoj bolesti! Kampanja će trajati od 20. svibnja do 20. srpnja 2006. godine.

Za vrijeme trajanja kampanje, u razdoblju od 20. svibnja do 20. srpnja 2006., u niže navedenim centrima možete dobiti sve potrebne informacije o hepatitisu C i kako se testirati.

HEPATITIS C, OTKRIJ, SPRIJEČI, IZLIJEČI

**GRAD ZAGREB,
GRADSKI URED
ZA ZDRAVSTVO, RAD,
SOCIJALNU ZAŠTITU
I BRANITELJE**

www.zagreb.hr
zdravstvo@zagreb.hr

HULOH «Hepatos»,

Savez
oboljelih od
Hepatitisa
– SOH RH
i Nacionalni
odbor za borbu
protiv virusnih
hepatitisa: 021/
322-888, radnim
danom od 08.00
do 14.00 sati
www.hepatos.hr

Zavod za javno zdravstvo grada Zagreba,

Mirogojska cesta 16, **radnim danom**
od 08.00 do 16.00 sati provoditi će
besplatno, po Vašoj želji anonimno
jednostavno **laboratorijsko testiranje**
krvi na virus hepatitisa C.

tel. 01/4696 125.

www.publichealth-zagreb.hr

HEPATITIS C

OTKRIJ, SPRIJEČI, IZLIJEČI